

- є певний комплекс прав та заборон, який у жодному разі не підлягає будь-яким обмеженням;
- недопущення дискримінації при обмеженні тих чи інших прав;
- інформування державою відповідну інституцію про вжиті нею заходи, та причини їх реалізації (наприклад, відповідно до Європейської конвенції з прав людини, необхідним є інформування Генерального секретаря Ради Європи).

Звісно, немає єдиного алгоритму дій, який би підійшов кожній країні, тут багато що залежить саме від національного законодавства окремої держави – чи можливі відхилення від прав людини: якщо так, то за яких обставин; які критерії необхідні для ініціювання даної процедури; чи забороняє національне законодавство відхилення від певних прав навіть у надзвичайних ситуаціях... На кожне з цих питань слід шукати відповідь у національному законодавстві кожної країни окремо.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Закон України від 17.07.97 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 11.04.2022 р.).
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.73 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення 11.04.2022 р.).
3. Документ Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСЕ, ОБСЕ; Витят, Міжнародний документ від 29.06.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_082#Text (дата звернення 11.04.2022 р.).

Ключові слова: дерогація, обмеження прав людини, міжнародно-правові акти, національне законодавство, реалізація прав.

Key words: derogation, restrictions on human rights, international legal acts, national legislation, realization of rights.

ЮРЧИШИН НАТАЛІЯ ГЕННАДІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного
права Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПОРЯДОК ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ / ДОКАЗІВ ТА ЇХ ДОКУМЕНТУВАННЯ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Римський Статут надає право будь-якій фізичній чи юридичній особі передати Офісу Прокурора будь-яку інформацію, яка, на їхню думку,

містить факти про вчинення злочину, передбаченого його положеннями. Таке право гарантоване статтею 15 Римського статуту, в якій зазначається, що Прокурор може ініціювати розслідування на власний розсуд на основі інформації про злочини, що передбачені Римським статутом. Також Прокурор оцінює серйозність отриманої інформації і за потреби може запитувати додаткову інформацію у держав, урядових та неурядових організацій або з інших надійних джерел. Отже, варто пам'ятати, що в разі відправлення будь-якої важливої інформації до Офісу Прокурора, юридичною підставою для цього буде саме стаття 15 Римського статуту. При цьому правилами Суду та Офісу Прокурора не встановлено жодної обов'язкової форми звернення з метою подання інформації. Тому кожен, хто вважає, що володіє важливою інформацією може відправити такі відомості у довільній формі.

Водночас аналіз звернень до Офісу Прокурора багатьох неурядових організацій з усього світу дає можливість узагальнити певні особливості, які містять такі звернення. Надаючи інформацію про вчинені злочини, слід включити до неї наступні дані: коротке резюме про інформацію, що подається; вступну частину (опис подій, яких стосується інформація, що подається); юридичне обґрунтування (опис підстав, чому МКС має юрисдикцію щодо розгляду цих подій та поданої інформації, дотримання принципу комплементарності, статті Римського статуту, які були порушені в ході цих подій) – факультативний пункт; інформацію про скоєні злочини (описується інформація, яку вдалося отримати, що свідчить про скоєння злочинів за Римським статутом, показання жертв та свідків тощо); додатки (можна надати копії документів, опис речових доказів, а оригінали документів або самі речові докази, показання потенційних свідків надаються тільки на запит Прокурора МКС після встановлення комунікації, інакше вони можуть бути пошкодженими; при передачі інформації варто залишати собі копії) [1].

Надаючи інформацію про вчинені злочини, слід включити до неї наступні дані: місце, де відбувалися події (з деталізацією, бажано з GPS-координатами); дату, час та тривалість подій; хронологію інциденту; природу злочину (катування, зґвалтування, вбивства тощо) та методи його вчинення; можливі підстави для інциденту; визначення можливих виконавців злочинів (армія, збройна група або окремі індивіди тощо); дані про жертв (ім'я, вік, стать, рід заняття, громадянство, етнічну чи релігійну приналежність тощо); список можливих доказів (фото, документи, ін.) [1].

Однак, як уже наголошувалося, жодних формалізованих вимог до інформації, яка відправляється до МКС, немає. Тому, коли направляються певні документи без опису подій, яких стосується ця інформація, або не обґрунтовуючи юрисдикцію МКС, особа має повне право направити будь-яку інформацію на власний розсуд. МКС цікавлять факти учинення імовірних злочинів, а не їх юридична оцінка з боку неурядових чи громадських організацій.

Крім того, не існує жодних обмежень щодо кількості звернень до МКС, тому зібрана нова інформація може бути передана до Офісу Прокурора в будь-який час у новому зверненні.

Важливо пам'ятати і розрізняти два поняття – «інформація» і «доказ». Різниця між ними досить важлива в міжнародному кримінальному правосудді. Будь-яка особа може збирати інформацію, більшість з якої може бути корисною для МКС. У кінцевому підсумку лише професійно підготовлені співробітники МКС можуть визначити, яка інформація має бути представлена як докази у справі. Не вся інформація обов'язково стає доказом [1].

Визначення, яка інформація може слугувати як доказ, ґрунтується на її ключових якостях: релевантності, достовірності, точності та надійності. Релевантність інформації залежить від того, якою мірою вона пов'язана з подіями, що розслідуються. Достовірність інформації стосується того, наскільки вона видається правдивою, що потребує активного аналізу та дослідження загального стану інформації, зібраної до цього часу, а також загальних знань про відповідну ситуацію. Точність інформації залежить від її чіткості та визначеності. За загальним правилом необхідно подавати якомога детальнішу інформацію. Надійність є індикатором того, чи має це джерело або постачальник інформації належну історію надання слідчим релевантної, достовірної та точної інформації [1].

Навіть якщо така інформація не набуде статусу доказів, вона може стати важливим і корисним вказівником для слідчих, дозволяючи їм ідентифікувати, знайти та законно отримати інформацію, яка може бути використана як докази. Варто наголосити, що визначення важливості та цінності інформації, зібраної особою, не повинно ґрунтуватися лише на тому, чи доводить така інформація винуватись будь-кого або ж свідчить про безпосереднє скоєння правопорушення злочинцем.

Будь-яка інформація, яка не стосується справи, може так чи інакше стати для слідчих ключовим елементом для отримання більш серйозних доказів. При цьому за правилами МКС усі матеріали справи, включно з доказами, які могли бути зібрані та передані Офісу Прокурора, можуть бути згодом розкриті для ознайомлення стороні захисту (представникам обвинуваченого) в МКС. Це варто пам'ятати під час визначення, яку інформацію збирається особа чи організація надати Офісу Прокурора. Крім того, в МКС передбачена низка програм та процесуальних заходів із захисту потерпілих і свідків, проте, на жаль, можливості Суду у цій сфері є обмеженими. Завжди слід доводити до відома жертв та свідків інформацію щодо можливих заходів безпеки і заручатися їх згодою на надсилання отриманої інформації до МКС.

Згідно з офіційними даними Міжнародного кримінального суду, 28 лютого цього року Прокурор Міжнародного кримінального суду Карім Асад Ахмад Кхан вирішив ініціювати розслідування фактів злочинів, скоєних на території України [2].

Наразі для передачі фактів та доказів вчинення Росією злочинів на території України, державні органи створили декілька корисних електронних ресурсів:

1) <https://warcrimes.gov.ua/> – веб-платформа по збиранню фактів вчинення воєнних злочинів, злочинів проти людяності;

2) чат-боти у месенджері Телеграм – @tribunal_ua_bot та https://t.me/war_crime_bot;

3) електронна адреса Офісу прокурора Суду: otp.informationdesk@icc-cri.int [2; 3].

Таким чином, чим детальніше будуть зафіксовані факти воєнних злочинів, тим більша вірогідність, що вони будуть прийняті як докази та використані при засудженні винних осіб. Дуже важливо логічно та послідовно викладати інформацію, щоб її могли швидше обробити і взяти в роботу.

Список використаних джерел:

1. Посібник зі збору доказів для Міжнародного кримінального суду та документування міжнародних злочинів. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. Київ, 2019. URL: <https://censs.org/wp-content/uploads/2020/05/посібник-для-МКС.pdf>
2. Ємець Е. Як в Україні фіксують воєнні злочини? Закон і бізнес. 13.05.2022. URL: <https://zib.com.ua/ua/151429.html>
3. Основні стандарти розслідування. Для співробітників служб оперативного реагування при розслідуванні міжнародних злочинів. Підготовлено міжнародною групою Global Rights Compliance LLP, Київ, Україна, червень 2016. URL: https://mart-ngo.org.ua/wp-content/uploads/2019/04/2016-09-15-10_08_06-1.pdf

Ключові слова: докази, Міжнародний кримінальний суд, інформація, збір доказів.

Key words: evidence, International Criminal Court, information, gathering evidence.

ПІЛЬКОВ КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
старший науковий співробітник відділу міжнародного приватного права
та правових проблем євроінтеграції, кандидат юридичних наук,
старший дослідник*

АВТОНОМНА ДОКТРИНА RES JUDICATA У ПРАКТИЦІ СУДУ ЄС: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Набрання судовим рішенням значення *res judicata*, а також визначення власне самих рішень, які можуть набути цього значення, визначається за правом країни суду, який прийняв відповідне рішення. Цей